

Nr 178.

Av herr **Arnemark**, om *provisorisk arvodesförstärkning åt viss personal vid försvarsväsendet.*

I årets statsverksproposition beröres under fjärde huvudtiteln, bland annat å sid. 29, frågan om det militära arvodesväsendet med omnämnande av, att en utredning rörande detsamma igångsattes under sommaren 1939 men sedermera förklarades av statsfinansiella skäl icke skola fullföljas. Vidare har chefen för finansdepartementet berört samma ämne i avdelningen »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» under »4. Omreglering av vissa arvoden», där ifråga om en avsedd omreglering beträffande dyrtidstillägg till arvodestagare vid försvarsväsendet förmäles, att denna förändring ansetts lämpligen böra ske endast i samband med en allmän översyn av det militära arvodesväsendet.

Den enligt ovan av statsfinansiella skäl avbrutna utredningen gällde bland annat — på grund av framställningar från myndigheterna och personalhåll — reglering och ortsgroppering av arvodena för de officerare och underofficerare, vilka såsom pensionsavgångna inneha sådana med heltidstjänstgöring förenade befattningar vid försvarsväsendet, som enligt gällande stater skola upprätthållas av pensionerad personal. Frågan om arvodesreglering är för denna personal så mycket mera brännande som sammanlagda beloppet av arvodet och pensionen på de dyrare orterna, där flertalet tjänstgör, efter hand på grund av genomförda lönerogleringar för personalen på aktiv stat kommit att mer och mer understiga slutlönen för den personal på aktiv stat, med vilkas lön summan av inkomsten i arvodesbefattning och pensionen enligt de ursprungliga förutsättningarna vid arvodets avvägning skulle överensstämma. På I-ort uppgår nu skillnaden mellan å ena sidan lönen på aktiv stat och å andra sidan arvodet jämte pensionen för exempelvis en fanjunkare till 91 kronor per månad, som den i arvodesbefattning tjänstgörande har mindre, oaktat han har hel daglig tjänstgöring och endast uppnått mellan 50—60 levnadsår (blott i några få fall är tjänstgöring över 60 år medgiven). En slutgiltig lösning av denna arvodesfråga kräver helt naturligt ett fullföljande av den avbrutna utredningen, vilket torde kunna förväntas ske först när det statsfinansiella läget blir härför lämpligt. Flertalet av personalen i fråga är också för närvarande såsom tjänstgörande under mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap avlönad enligt krigsavlöningsreglementet — sedan den 1 januari 1941 dock ej med terminslön — och därmed för ögonblicket oberoende av det sålunda påvisade förhållandet beträffande arvodet å dyrorterna.

Emellertid ha riksdagens revisorer i sin nu föreliggande berättelse för *Bihang till riksdagens protokoll 1941. 4 saml. Nr 178—190.*

år 1940 tagit upp frågan om krigsavlöningsbestämmelsernas tillämpande på personal i arvodesbefattning och därvid gjort följande uttalande:

»Enligt revisorernas mening föreligger icke bärande skäl för att pensionerad beställningshavare i arvodesbefattning, som under förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering placeras med arbetsuppgifter av huvudsakligen samma art som han under sin fredstjänstgöring haft att fullgöra, skall komma i åtnjutande av högre avlöningsförmåner än dem, han eljest ägt uppbära.

Det påtalade förhållandet sammanhänger med att pensionerade beställningshavare med placering å arvodesbefattningar inkallats till krigstjänstgöring i egenskap av beställningshavare i reserven, varigenom rätt till krigslön automatiskt kommit dem till del. Enligt revisorernas uppfattning kan det emellertid ifrågasättas lämpligheten av att på sätt nu skett till krigstjänstgöring inkalla sådana pensionerade beställningshavare, vilka även under krigstjänstgöring ansetts skola fortfarande bestrida de med arvodesbefattningen förenade göromålen.»

Ett godkännande från riksdagens sida av detta statsrevisorernas uttalande skulle medföra, att arvodespersonalen inom en nära framtid återfördes till en inkomstnivå, vilken på I-ort med omkring 22 procent kommer att understiga 1940 års (i den mån terminslön då utgick) och med omkring 12 procent nuvarande inkomster för motsvarande personal på aktiv stat, som ej uppbär terminslön. I samband härmed må framhållas, att tjänstgöringen under mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap för de flesta visserligen — som statsrevisorerna anföra — är av samma art, men dock av en avsevärt större omfattning än under fredsförhållanden. Med en återgång till fredsförmåner borde därför rimligen anstå tills arbetet återtagit normal omfattning.

Behandlingen tidigare av här berörda arvodesfråga framgår av en särskild p. m., vilken kommer att under hand överlämnas till vederbörande utskott.

Därutöver synes böra anföras, att det hittills vid frågans behandling ansetts erbjuda svårigheter att uppdraga gränserna mellan olika slag av arvoden inom försvaret. Dessa arvoden äro i huvudsak:

1. arvode som utgår i stället för lön,
2. arvode för bisyssla, särskilt ansvar eller dylikt,
3. arvode som jämte pension skall motsvara förmånerna till aktiv personal.

Arvode enligt 1. fastställs i allmänhet i samband med reglerandet av den aktiva personalens löner, vilket ej är fallet beträffande arvode enligt 3., den grupp, som avses i denna motion, oaktat även detta utgår till personal, som har *heltidstjänstgöring*. Gränsdragningen synes ej behöva erbjuda några svårigheter, då det sålunda endast är fråga om personal med *heltidstjänstgöring* och utan annan inkomst av sitt arbete än den, som uppbäres i innehavande arvodesbefattning. Det synes skäligt, att denna grupp erhåller sådan förbättring i till dem utgående arvoden samtidigt med att återgång sker till fredsförmåner, att det vid arvodesbefattningarnas inrättande av-

sedda jämviktsläget mellan slutlönebeloppet vid pensionsavgången och summan av arvodet plus pensionen åvägabringas.

På grund av ovanstående får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta tillerkänna officerare och underofficerare i arvodesbefattning med heltidstjänstgöring vid försvarsväsendet en provisorisk arvodesförstärkning av den storlek, som erfordras för att summan av arvodet jämte pensionen kommer att motsvara slutlönen å tjänstgöringsorten i den lönegrad beställningshavaren senast tillhört på aktiv stat.

Stockholm den 23 januari 1941.

Gustaf Arnemark.
